

Exam. Code : 216704

Subject Code : 4876

M.A. (Political Science) 4th Semester

INDIAN POLITICAL THOUGHT

Paper—XVII

Time Allowed—3 Hours]

[Maximum Marks—80

SECTION—A

Note :— Attempt **SIX** questions in about **250** words each, carrying **4** marks each.

1. Mention the qualities of King laid down by Manu.
2. Discuss Kautilya's views on Saptanga theory.
3. Discuss Raja Ram Mohan Rai's views on social reforms.
4. Write the differences between Satyagraha and passive resistance as pointed out by Gandhi.
5. Write Tilak's views on Swaraj.
6. 'Justice is simply another name for liberty, equality and fraternity'. (Ambedkar)
7. Discuss Lajpat Rai's views on methods to achieve freedom.
8. Discuss Aurobindo Ghosh's concept of passive resistance.
9. Discuss Nehru's perception of modern India.
10. Discuss M.N. Roy's views on organized democracy.

SECTION—B

Note :— Attempt **ONE** question from each Unit in about **1000** words. Each carries **14** marks.

UNIT—I

1. Critically examine Manu's views on the various aspects of political system.
2. Arthashastra is not just a normative text but also a realist description of the art of running a State. Discuss.

UNIT—II

3. Discuss the political ideas of Guru Gobind Singh with special reference to his ideas on good governance.
4. Briefly discuss the social ideas of Guru Nanak and its relevance in the contemporary time.

UNIT—III

5. Discuss the different dimensions of Gandhi's Ideal State.
6. Write Ambedkar's views on Social Justice and the role of democracy to make the Indian Society a just society.

UNIT—IV

7. Write a note on Nehru's contribution to develop Scientific Nationalism with special reference of his views on nation building.
8. Critically examine Aurobindo Ghosh's views on Nationalism.

(Punjabi Version)

ਭਾਗ—ੳ

ਨੋਟ : ਛੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਗਭਗ 250 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਉ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 4 ਅੰਕ ਹਨ।

1. ਮਨੂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰੋ।
2. ਸਪਤਾਂਗ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਕੋਟਿਲਿਆ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
3. ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਮੋਹਨ ਰਾਏ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
4. ਗਾਂਧੀ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸੱਤਿਆਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ ਪੈਸਿਵ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧ ਦੇ ਮਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖੋ।
5. ਸਵਰਾਜ ਬਾਰੇ ਤਿਲਕ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਿਖੋ।
6. 'ਜਸਟਿਸ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਲਿਬਰਟੀ, ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਬੰਧੁਤਾ ਦਾ ਦੂਜਾ ਨਾਮ ਹੈ (ਅੰਬੇਡਕਰ)।
7. ਆਜ਼ਾਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਜਪਤ ਰਾਏ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
8. ਪੈਸਿਵ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧ ਦੀ ਅਰਬਿੰਦੋ ਘੋਸ਼ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
9. ਆਧੁਨਿਕ ਭਾਰਤ ਦੀ ਨਹਿਰੂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਉੱਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
10. ਸੰਗਠਿਤ ਲੋਕਤੰਤਰ ਤੇ ਐਮ. ਐਨ. ਰਾਏ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-ਅ

ਨੋਟ : ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਗਭਗ 1000 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਉ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 14 ਅੰਕ ਹਨ।

ਯੂਨਿਟ-I

1. ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਮਨੁ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਪਰੀਖਣ ਕਰੋ।
2. ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਕੇਵਲ ਇਕ ਆਦਰਸ਼ ਪਾਠ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਇਕ ਰਾਜ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਕਲਾ ਦਾ ਅਸਲ ਵਰਣਨ ਵੀ ਹੈ, ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-II

3. ਚੰਗੇ ਸ਼ਾਸਨ ਉਪਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਖਾਸ ਸੰਦਰਭ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
4. ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਮਕਾਲੀ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ ਬਾਰੇ ਸੰਖਿਪਤ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-III

5. ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਰਾਜ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਪਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
6. ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਬਾਰੇ ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਇਕ ਸਹੀ ਸਮਾਜ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਰਾਸ਼ਟਰ ਨਿਰਮਾਣ 'ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਖਾਸ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਗਿਆਨਕ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਨੂੰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਬਾਰੇ ਇਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
8. ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਬਾਰੇ ਅਰਵਿੰਦੋ ਘੋਸ਼ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਪਰੀਖਣ ਕਰੋ।